

ਅਪੀਲੀ ਅਪਰਾਧੀ
ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਦੁੱਲਤ, ਜੇ. ਜੇ.,
ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦਾਤੇ, - ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲੈਟ।

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ, ਜਵਾਬਦਾਤਾ

—1953 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 410

ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ (1872 ਦਾ I)—ਸੈਕਸ਼ਨ 118-^ ਚਾਈਲਡ ਆਫ ਟੈਂਡਰ—ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਸਬੂਤ—ਦੋਸ਼ੀ, ਇੱਕ ਬੱਚਾ, ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਔਰਤ—'ਕੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਉਮਰ ਭਰ ਲਈ ਆਵਾਜਾਈ ਤੱਕ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਹੈ? .

5 ਸਾਲ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਨੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ, ਉਸਦੀ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸਦੀ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਆਪਣੀ

ਕੋਮਲ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਕਾਬਲ ਗਵਾਹ ਸੀ।

ਮੰਨਿਆ, ਕਿ ਕੋਮਲ ਯੋਸਟਰਸ ਦਾ ਬੱਚਾ ਇੱਕ ਕਾਬਲ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਖਾਸ ਬੱਚਾ ਜੋ ਗਵਾਹ-ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਰਕਸੰਗਤ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ।

ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਸੀ ਅਤੇ' ਇਹ ਇੱਕ ਸਾਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਇੱਕ ਫਿੱਟ ਕੇਸ ਹੈ, ਮੌਤ ਤੋਂ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਉਮਰ ਭਰ ਲਈ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ।

ਰਮੇਸ਼ਬਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (1) ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ; ਅੱਥਾਸ ਏ.ਐਚ. ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ (2) ਅਤੇ ਮੰਨੀ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ (3), ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। *

ਸ਼੍ਰੀ ਜਵਾਲਾ ਦਾਸ, ਤੀਸਰੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਮਿਤੀ 30 ਜੁਲਾਈ 1953 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਦੋ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਅਨਿਲ।

ਲਾਭ ਸਿੰਘ, ਫੋਈ■ ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਕੇ.ਐਸ. ਚਾਵਲਾ, ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਜਵਾਬ ਲਈ। . . .
ਨਿਰਣਾ

ਕਪੂਰ, ਜੇ.ਕਪੂਰ, ਜੇ. ਦਾਤੇ, ਲਗਭਗ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਇੱਕ ਔਰਤ (ਜੋ ਸਿੱਖੀ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੱਜ ਨੇ 25) ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਤਲ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਤਹਿਤ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ। ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 374 ਅਧੀਨ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਦਾਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ। -ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਭ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸ.

।ਕਰਤਾਰ। ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ ਰਾਜ ਲਈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦਾਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਗੋਜਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤੀਜੀ ਪਤਨੀ ਹੈ; ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਨੇ 'ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ ਅਬੋ, ਛਿੱਬੋ, ਪੀਡਬਲਯੂ, ਬਲਬੀਰੋ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁੱਡੀ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ

(1) 1952 S. C. R. 377

(2) A. i. R. 1933 Lah. 667

(3) A. I. R. 1930. Oudh 406

Dato ਕੇਲ ਹੈ

- (1) 1952 S. C. R. 377
- (2) A. i. R. 1933 Lah. 667
- (3) A. I. R. 1930. Oudh 406

ਇੱਕ ਧੀ ਵੀ ਸੀ ਜੋ ਵਾਪਰਨ ਵੇਲੇ ਸੀ-- 'ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. .ਦਾਤੋ ਰੈਂਸ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ- - ਵੀ.

^ tion ਕਹਾਣੀ Mst. ਦਾਟੋ ਆਪਣੇ ਕਦਮ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ- ਰਾਜ
p ਬੱਚੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ. ਵੀ ———=
ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। 7 ਨੂੰ ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਵੇਰੇ ਜੇ.
t ਨਵੰਬਰ, 1952, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦਾਤੋ ਨੇ ਦੋ ਲਏ

ਉਸ ਦੇ ਮਤਰੇਏ ਬੱਚਿਆਂ, ਛਿੱਬੇ ਅਤੇ ਬਲਬੀਰੋ ਉਰਫ ਗੁੱਡੀ, ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਖੇਤ ਵੱਲ, ਜੋ ਨੇੜੇ ਹੈ।
ਰੋਹੀਵਾਲਾ ਖੂਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਭੋਜਨ ਵੀ ਲਿਆ - ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਖੂਹ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਛਿੱਬੇ
ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਲਬੀਰੋ ਨੂੰ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਦਾਟੋ। ਬਲਬੀਰੋ ਡੁੱਬ ਗਿਆ, ਪਰ - ਇਉਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਛਿੱਬੇ ਤੈਰਦਾ ਰਿਹਾ
ਅਤੇ ਸੀ

"ਹੈ ਭਾਉ ਲੇਲੈ" ਚੀਕਣਾ। 8 ਨੰਬਰ ਦੇ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਰੋਲਾ ਸੁਣਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਖੂਹ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ। ਉਹ ਖੂਹ
ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਲੜ ਰਹੀ ਮਿਲੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਲਾਹ
ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਅਲਾਰਮ ਵਜਾਇਆ ਤਾਂ ਦਰਸੂ, ਪੀਡਬਲਯੂ 6, ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ,
ਪੀਡਬਲਯੂ 10, ਵੱਸਣ ਸਿੰਘ, ਪੀਡਬਲਯੂ 11, ਅਤੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ (ਜੋ ਕਿ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ) ਦੌੜ ਕੇ ਆਏ। ਖੂਹ ਨੂੰ. .. ਦਰਸੂ ■—।

^/
ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਤੁਰ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ
ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੰਬ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸਦੀ
ਕੰਬਣੀ ਰੁਕ ਗਈ- ,।
ਉਸਨੇ ਇਹਨਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਭੈਣ ਗੁੱਡੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੀਬੀ, ਭਾਵ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਨੇ
ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਪਰ ਦੂਜੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਖੂਹ
ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ

'
ਦੀ ਬਜਾਏ ਡੂੰਘੀ. ਕੁੜੀ ਛਿੱਬੇ ਨੂੰ ਫਿਰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਗਿਆ,
ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ।, ਵੱਸਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ*

ਐਮ \ 'ਤੇ ਉਹ ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦਾਦਾ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.7 ਐਲ.ਐਸ.ਪੀ. ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।

' . 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਥਾਣਾ ਘਰਿੰਡਾ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.- ।
12, ਪਿੰਡ ਦਾ ਇੱਕ ਲੰਬੜਦਾਰ।

ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ PW 8 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ
> .ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ, PW 9 ਦਰਸੂ, PW 10 ਬਹਾਦਰ ਜੇ
ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.11 ਵੱਸਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਓ
ਉਸੇ ਦਿਨ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ 'ਦੀ :
ਸਹੁੰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁੜੀ; ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੇ ਉਸਦੀ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਲਈ ਕਈ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ।
ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ - ਪੇਪਰ ਦੇ 16 ਪੰਨੇ 'ਤੇ

b66k ਅਤੇ ਜਵਾਬਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 'ਕਦ : ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਬੁੱਧੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ * ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ; ਉਸਦੀ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਉਸ ਗੁੱਡੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਂ ਨੇ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। -ਉਸਦੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ

- ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ - ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਨੇ ਮਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਲਈ. ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਲੜਕੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਖੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਤਿਨਾਨੀ-। ਮੌਲੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਦਾਤੇ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ।

5

ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਇਸ ਸਵਾਲ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ. ਫਿੰਬੋ, ਛੋਟੀ ਬੱਚੀ, ਜਿਸਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 5 ਸਾਲ ਹੈ, ਕਾਬਲ ਗਵਾਹ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। / ਉਸਨੇ ਅੱਬਾਸ ਏ. ਐਚ. ਬਨਾਮ ਬਾਦਸ਼ਾਹ (1) ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ , ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਅਕਸਰ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਹਕੀਕਤ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। , ਅਤੇ glibly ਦੁਹਰਾਓ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੀ. ਗਿਆਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਕੇਸ ਸੀ ਜਿੱਥੇ 'ਬੱਚਾ ਗਵਾਹ ਖੁਦ 'ਅਨ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਕੁਝ/ਘਟਨਾ' ਵਾੜ ਦਾ ਗਵਾਹ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨੀ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ, (2) ਵਿੱਚ, ਜੱਜ ਨੇ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ ਸਾਵਧਾਨੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 118-ਐਵਿਡੈਂਸ ਐਕਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ -ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

'(1) A.UL 1933 Lah. 667

(2) AIR. 193Q Oudh. 406

ਕੋਮਲ ਸਾਲ, *****)। ਇਹ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਜਿਸਦਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ * ਕੀ* ਇੱਕ ਖਾਸ ਬੱਚਾ ਜੋ ਗਵਾਹੀ -ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸਮਰੱਥ ਹੋਣ ਲਈ ਇੰਨਾਬੁੱਧੀਮਾਨ ਹੈ। ਸਮਝੋ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਸਬੂਤ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਰਮੇਸ਼- ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ . ਜਗ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, (1) ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਕਾਬਲ ਗਵਾਹ ਬਣਨ ਲਈ ਕੋਮਲ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਬਾਲ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਉਸ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਾਲ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਰੀਬ 8 ਸਾਲ ਦੀ ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਰ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਚੰਗੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕੰਬਣੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ, ਜੋ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਗਭਗ 15 ਮਿੰਟ ਤੱਕ ਚੱਲੀ, ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕਦਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ- ਮਾਂ ਇਹ ਤੱਥ ਚਾਰ ਗਵਾਹਾਂ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 8, ਦਰਸੂ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 9, ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 10 ਅਤੇ ਵੱਸਣ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 11 ਦੁਆਰਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲ ਜਾਂ ਇਹ ਬਿਆਨ ਝੂਠਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੋਜਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ 3 ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਾਲ ਦਾਤੇ ਅਤੇ * ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਸਹੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਐਡ.

ਸ: ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ, PW 7, ਅਤੇ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ, PW 6/ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦਾਦਾ-ਦਾਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਾ * ਛਿੱਬੋ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ Mst. ਦਾਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ 7 (ਗੋਜਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ) ਨਾਲ ਠੀਕ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਉੱਥੇ

(1) 1952 SCR 377

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦਾਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਜਾਂ
v. ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾਮਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਸੀ
ਰਾਜ ਮਿਸ. ਦਾਟੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਧੱਕਿਆ ਸੀ

-'..ਖੂਹ. ਉਸਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਕਪੂਰ, ਜੇ. ਬੇਰਹਿਮ ਸੀ ਅਤੇ ਮਤਰੇਈ ਬੇਟੀਆਂ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਸਲੂਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੈ ਕਿ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਅਤੇ ਮਤਰੇਏ ਬੱਚੇ ਪਿਆਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦੋਸਤਾਨਾ. ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਸੀ। ਦਾਟੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। . .

ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 6, ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮਿਸ. ਦਾਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਨਾਲ ਖੂਹ ਵੱਲ ਜਾ

ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਆਉਂਦਾ ਦੇਖਿਆ। -ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। 'ਜੇ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਪਰ' ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

•

ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਛਿੰਬੂ ਅਤੇ ਬਲਬੀਰੋ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਬਲਬੀਰੋ ਦੀ ਉਮਰ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਛਿੰਬੂ ਨੂੰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆ।

ਇਹ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਕਤਲ ਅਤੇ .. ਦੀ ਧਾਰਾ 307, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਤਲ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਦਾਟੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵਾਕ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੌਤ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ ਉਮਰ ਭਰ ਲਈ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ . ਇਸ ਲਈ.. ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ, -7 ਸਾਲ ਦੀ ਆਰ.ਜੇ. ਧਾਰਾ 307 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਈਪੀਸੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। *1 ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਕਾਲੀ ਬਣਾਓ। .

ਦੁਲਟ; ਜੇ. "ਤੁਲਤ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ

: